

ПОЖАРИЦЬКА Олена Олександрівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; e-mail: morpo@ukr.net; тел.: +38 050 9632062; ORCID ID: 0000-0003-4820-8129

ЄЖКОВА Аліна Геннадіївна,

бакалавр кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; e-mail: yezhkova@gmail.com; тел.: +38 095 7078828; ORCID ID: 0000-0002-4451-8579

ГОТИЧНИЙ РОМАН ЯК ПОЗАЧАСОВА ЖАНРОВА КАТЕГОРІЯ

Анотація. *Метою* цієї роботи є встановлення літературно-художньої специфіки англійського готичного роману як позачасової жанрової категорії. *Об'єктом* дослідження є художній текст англійського готичного роману в процесі його розвитку, починаючи з часів його зародження (другої половини XVIII ст.) до наших днів. *Предметом* вивчення виступають літературно-художні особливості жанру такого роману в англійській літературі. *Результатом* проведеного дослідження стало виявлення специфічних ознак, притаманних англійським готичним романам.

На позначення готичного роману в англійському літературознавстві використовують терміни «romance» та «Gothic novel». Перший термін пов'язаний із середньовічним лицарським романом, побудованим на казково-фантастичних пригодах ідеальних героїв. Другий вказує на більш сучасну роману природу цього жанру та художні особливості твору. Роман Х. Уолпола «The Castle of Otranto» та Д. Коутс «The Haunting of Gillespie House», написані у XVIII ст. та XXI ст. відповідно, попри майже три сторіччя, що розділяють їх, мають багато спільних сюжетно-композиційних рис: засоби створення образів, атмосфери дійства, описи внутрішнього та зовнішнього простору, сюжетні ходи. Спільними для романів давнього й сучасного часу написання є незвичайний хронотоп, перемога головних героїв над потойбічними силами, близькість персонажів до смерті та потойбічного світу і щасливий фінал. Таким чином, готика, незважаючи на зовнішню жахливість, містить у собі гуманістичне начало, що допомагає читачеві повірити в себе та відчутти гармонію світу.

Ключові слова: роман, англійська мова та література, готика, жанр.

Постановка проблеми. На сьогодні попит на готичну літературу стрімко зростає. У величезній кількості перевидаються і стають популярними класичні твори неоготичної літератури, нової актуальності набувають шедеври кінематографу жахів, знову популярні антології готичних оповідань письменників різних країн, а також перекази фольклору про надприродне. Ці обставини, разом з неоднозначною позицією готичного роману як літературного жанру в літературознавстві та доволі вільною його інтерпретацією багатьма дослідниками, зумовлюють **актуальність** проведеного дослідження, що спрямоване висвітлити глибинну структуру та природу готичних творів.

Зв'язок із попередніми та суміжними дослідженнями проблеми. Аналіз жанру готичного роману в англійській літературі неможливий без розуміння, що собою представляє літературний жанр у цілому, аби об'єктивно окреслити базові жанротворчі ознаки готичного роману та визначити його суттєві літературно-художні особливості. Варто відзначити, що єдиного погляду на проблему жанру не існує: дослідники розуміють феномен жанру по-різному. Так, Л. М. Крупчанов вважає, що «... існують два способи виокремлення типів літературних творів — ґрунтуючись на різновидах, що склалися історично, і спираючись на теоретичне осмислення можливостей словесного мистецтва» [6, с. 276]. Далі науковець пояснює свою точку зору: жанр — це сукупність характеристик, що склалися в умовах історичного розвитку будь-якої національної літератури чи кількох літератур. Перш за все, серед параметрів жанру описують спільні риси, притаманні саме композиційній структурі твору. На позначення творів, яким притаманні певні сюжетно-композиційні характеристики, є спеціальні терміни: роман, повість, новела тощо.

С. В. Калачева в «Словнику літературознавчих термінів» зазначає, що «під жанром розуміють повторення єдності композиційної структури в багатьох творах протягом історії розвитку літератури, що зумовлено своєрідністю розкритих явищ дійсності і характером ставлення до них художника» [2, с. 415]. У цьому визначенні підкреслено важливість композиції. Л. В. Чернець, у свою чергу, пише, що жанр — постійна величина, що являє собою «одиницю класифікації творів та токен їхніх традиційних рис» [5, с. 43]. Літературознавець наголошує, що типологія жанрів опікується здебільшого виявленням найстабільніших жанрових ознак у літературному процесі та встановленням зв'язків між жанровими системами. Зазначимо, що в нашій роботі ми поділяємо думку Л. М. Крупчанова про диференційну функцію категорії жанру як основну.

Г. М. Поспелов визначає феномен літературного жанру як «сформовані у процесі розвитку художньої словесності види творів» [3, с. 142]. Крім того, вчений наголошує на тому, що проблема

жанру в загальній формі — це проблема класифікації творів, виявлення в них загальних жанрових ознак. Він відзначає, що головною проблемою становлять зміни, які порушують єдність усталеного набору характеристик жанру через еволюційний розвиток.

Таким чином, можна стверджувати, що категорія літературного жанру охоплює систему специфічних диференційних ознак, притаманних певній сукупності літературних творів. Зазначимо, що внаслідок культурно-історичних факторів літературні жанри також зазнають змін, виникають нові, змінюються або «згасають» старі літературні жанри.

Об'єм жанру, за Г. М. Поспеловим, — це «кількість і характер жанрових ознак, представлених у сукупності творів» [3, с. 145]. Оскільки, з точки зору діахронії, твори одного жанру стають більш варіативними, його рамки розширюються. Тому можна говорити про «...зменшення жанрового об'єму» [3, с. 145] в діахронії. Відзначимо, що найбільш усталені та незмінні в процесі історичного розвитку жанрів ознаки беруть за основу літературознавчої класифікації творів.

У наукових розвідках стосовно жанру готичного роману мають місце термінологічні розбіжності, зумовлені диференціюванням понять «*novel*», «*story*» та «*romance*». В українській інтерпретації зазначені терміни означають «роман», але кожен з них передає свій характерний відтінок.

Постановка дослідницьких завдань. *Об'єктом* дослідження є англomовний готичний роман у процесі розвитку, починаючи з часів зародження (другої половини XVIII ст.) до наших днів. *Предметом* вивчення визначено художні особливості жанру готичного роману в англійській літературі. Поставлена *мета* полягає у виявленні художньої специфіки англomовного готичного роману як позачасової жанрової категорії. У процесі дослідження постали такі *завдання*: 1) окреслити поняття літературного жанру; 2) зафіксувати та пояснити розбіжності в термінології стосовно жанру готичного роману; 3) виявити та описати об'єм жанру готичного роману на прикладі романів Х. Уолпола «*The Castle of Otranto*» та Д. Коутс «*The Haunting of Gillespie House*»; 4) аналізуючи систему образів і сюжетних особливостей зазначених романів, розкрити риси еволюції літературного процесу готичного роману та з'ясувати, які саме вербальні характеристики є жанротворчими. Основним *матеріалом* роботи слугують готичні романи Х. Уолпола «*The Castle of Otranto*» та Д. Коутс «*The Haunting of Gillespie House*», оскільки, на нашу думку, вони найповніше відображають сюжетно-композиційні особливості готичного романного жанру, а значний проміжок часу між написанням цих романів дає змогу якнайкраще простежити за еволюцією їх жанрових характеристик.

Виклад основного матеріалу. Сам автор першого англійського готичного роману Х. Уолпол у підзаголовку до «*The Castle of Otranto*» (1764) використав термін *Gothicstory*, де слово *gothic* використано в значенні «середньовічний». Автор так пише в передмові до першого видання: «*If the story was written near the time when it is supposed to have happened, it must have been between 1095, the era of the first Crusade, and 1243, the date of the last, or not long afterwards*» [9, с. 3], визначаючи свій твір як «*story*», що корелює з українським «повість». Х. Уолпол, як ми бачимо з наведеної цитати, вдавався до прийому літературної містифікації, використовуючи термін, що об'єктивно не відповідав дійсності. На нашу думку, це можна пояснити бажанням автора видати себе за боязливого перекладача, що називає знайдену роботу «повістю».

Між іншим, А. Радкліфф вносить у заголовок свого твору «*The Romance of the Forest*» (1791) термін «*romance*». Дослідниця К. М. Атарова зазначає: «...нові тенденції в розвитку роману віддзеркалюються у появі особливого жанрового визначення — «*romance*», яким, на відміну від традиційного «*novel*», називали автори готичних романів свої роботи» [1, с. 7]. На противагу терміну «*novel*», що пішов від реалістичної новели італійського Ренесансу, «*romance*» пов'язують із середньовічним лицарським романом, побудованим на казково-фантастичних пригодах ідеальних героїв. Зауважимо, що Клара Рів, автор першого в Англії теоретичного трактату, присвяченого історії романної жанрової форми, чітко розмежовує ці два різновиди: «*Novel* — це картина реального життя та звичай, притаманних часу написання роману, а *romance* піднесеною мовою змальовує те, чого ніколи не було та не може бути» [1, с. 9]. Саме завдяки цьому прагненню позбутися гострої правдоподібності, вузьких рамок класицистичного канону, розкріпачення творчої фантазії і уяви, готичний роман стає, на нашу думку, передвісником основних тенденцій романтичної естетики. Культ природності, почуття, що йде від другої половини XVIII століття, зближає сентиментальний роман з готичним.

Отже, можна зробити висновок, що більш вірним, з нашої точки зору, терміном на позначення ранніх готичних романів є термін «*romance*», що узгоджується з сюжетно-композиційними характеристиками творів даного жанру. Термін «*novel*» може використовуватися щодо готичних романів пізніше, коли жанр еволюціонує у ході літературно-історичного процесу, зближається з іншими різновидами романів, позбувається початкових та набуває нових рис.

Окреслюючи об'єм літературного жанру готичного роману, спиратимемося на романи Х. Уолпола «*The Castle of Otranto*» (1764) та Д. Коутс «*The Haunting of Gillespie House*» (2015), оскільки зазначені романи належать до різних епох, що гарантує присутність постійних жанроутворювальних елементів у кожному з творів.

Для ранніх готичних романів властиві суворі рамки написання, певні мотиви й деталі, завдяки яким роман визначають як саме готичний. За VI виданням довідника «*The Oxford Companion to English Literature*», темою готичного роману є повний контроль минулого над сучасним та втор-

гнення темних віків пригнічення в освічену сучасну епоху. Автори описують таємничі пригоди та загадкові видіння, що відбуваються у напівфантастичних, нереальних обставинах та пов'язані з пошуками втраченої справедливості та боротьбою проти анархії і несуть звільнення від зла [7, с. 659]. Так, у «*The Castle of Otranto*» йдеться про встановлення законної влади у князівстві. Сюжет роману «*The Haunting of Gillespie House*» розгортається навколо несправедливого господаря, який пригнічує усю родину. З метою драматизації дії та посилення інтриги лінії розповіді урізноманітнюються, маючи героя, якого охоплюють пристрасті і який емоційно вдосконалюється. У романі «*The Castle of Otranto*» таким героєм є Манфред Отрантський, який забуває про загарбницькі наміри після трагічної смерті обох дітей, а в романі «*The Haunting of Gillespie House*» пані Гілеспі нарешті стає собою та знаходить душевний спокій після зруйнування сімейного прокляття.

Як підкреслює Н. А. Соловйова, обов'язковими атрибутами жанру готичного роману є образи привида, монаха, вампіра, монстра або злодія, нещасної жертви, покірливої беззахисної жінки, бо-язливої прислуги, яка розповідає марновірні історії про привидів [4, с. 62]. Перевіримо, чи є дані атрибути усталеними для готичного роману як жанру у діахронії його розвитку.

Компаративний аналіз романів «*The Castle of Otranto*» та «*The Haunting of Gillespie House*» показав наступне. Протагоніст, як правило, самотній мандрівник (Теодор у «*The Castle of Otranto*», Еллі у «*The Haunting of Gillespie House*»). Монстри або злодії готичних романів зазвичай конвенційні, не мають виняткових, оригінальних рис. Їхні образи є загальним уособленням зла: «*Time had decayed him unnaturally. His skin hadn't decomposed. Instead, it had toughened like leather that puckered and bulged over his bones. His eyes were milky white, but tendrils of black, as though his veins had been filled with ink, wove around the empty eyeballs as they swivelled blindly in their sockets*» [8, с. 51]. Йдеться про невмирущу потойбічну істоту, що має шкіру чорного кольору, незрячі очі та страшний вираз обличчя. Образ є характерним для героя-антагоніста сучасного фентезі.

Пейзаж готичного роману одноманітний. Це темний ліс, місяць, зловісна атмосфера очікування нещастя та майбутнього злочину: «*Arriving there, he sought the gloomiest shades, as best suited to the pleasing melancholy that reigned in his mind. In this mood he roved in sensibly to the caves which had formerly served as a retreat to hermits, and were now reported round the country to be haunted by evil spirits*» [9, с. 154]. Місце дії — зазвичай старовинний готичний замок, зруйнований часом, з закритими льохами, склепами, схованками, підземними ходами, каплицями, монастирями та гробницями: «*I looked through the bars at the graveyard; beyond the gravestones, a mausoleum rose like a miniature black cathedral, its tar-darkened doors fastened shut with a wooden plank*» [8, с. 12]. Зазвичай мова йде про далекі країни або місця з іншим способом життя — це, ми вважаємо, надає авторові можливість переступити межі звичайного та вплинути на фантазію читача. Так, в романі «*The Castle of Otranto*» дія відбувається в середньовічній Італії. Сюжет роману «*The Haunting of Gillespie House*» розгортається в сільській місцевості, що контрастує з містом, звичним для наратора. В інтер'єрі таємниця виражається через образи вузьких прихованих сходів, дверей, старовинних гобеленів, замкових бібліотек, химерних відблисків на стінах, гавкання собаки, шерехи та шуми: «*She shrieked, and started from him, Manfred rose to pursue her, when the moon, which was now up, and gleamed in at the opposite casement, presented to his sight the plumes of the fatal helmet, which rose to the height of the windows, waving backwards and forwards in a tempestuous manner, and accompanied with a hollow and rustling sound*» [9, с. 56]. Як зауважує Н. А. Соловйова, напруга в готичних романах передається за допомогою обов'язкового атрибуту сну-пророцтва, також присутні спокуса дияволом, випадковість впливає на події роману та саме життя і долю персонажів, любовна пристрасть виявляється джерелом небезпеки [4, с. 75]. У проаналізованих романах «*The Castle of Otranto*» та «*The Haunting of Gillespie House*» присутня більшість із зазначених вище сюжетних ходів, що дає змогу погодитися із думкою Н. А. Соловйової.

Водночас, виявлені нами особливості властиві й іншим романам, які ми долучали до аналізу, хоча й не піддавали детальному дослідженню в цій статті (А. Радкліфф «*The Romance of the Forest*» (1791), Дж. Клайд «*Graveyard Rose*» (2018)). Вони мають художні манери готичного роману.

Розглянемо систему образів і сюжетні особливості романів «*The Castle of Otranto*» та «*The Haunting of Gillespie House*» (див. таблицю 1).

Отже, як випливає з таблиці 1, роман Г. Уолпола «*The Castle of Otranto*» (1764) характеризується структурною схожістю до лицарських романів. На це вказує темпоральний континуум, обраний автором, елементи внутрішнього та зовнішнього простору, вибір дійових осіб та засобів створення зловісної атмосфери. Натомість, у романі Д. Коутс «*The Haunting of Gillespie House*» (2015) описуються надприродні явища в сучасному світі, до якого втручається зловісне минуле. В «*The Castle of Otranto*» головними персонажами є можновладці та їхнє оточення, в «*The Haunting of Gillespie House*» — звичайні люди, що, в свою чергу, вказує на демократизацію літературного процесу. В «*The Castle of Otranto*» розкрито більше персонажів і відповідних сюжетних ліній, чим можна пояснити більш широко представлений в ньому діалог; у «*The Haunting of Gillespie House*» сюжетних ліній менше, але вони стрімко розвиваються, чим можна мотивувати розповсюдженість у ньому авторського монологу. В обох романах використано спільні для всіх готичних романів засоби творення образів, атмосфери, описи інтер'єру й екстер'єру.

Зіставний аналіз сюжетної побудови та системи образів у романах
Г. Уолпола «*The Castle of Otranto*» (1764)
і Д. Коутс «*The Haunting of Gillespie House*» (2015)

Критерій порівняння	« <i>The Castle of Otranto</i> »	« <i>The Haunting of Gillespie House</i> »
Регіон	Італія	Великобританія (сільська місцевість)
Місце дії	Замок (житловий)	Особняк (частково житловий)
Час дії	Епоха хрестових походів: кін. XI — сер. XIII ст.	XXI ст.
Сюжет	В'янення старого несправедливого світу через втручання божої волі і настання справедливості після повного зруйнування старого порядку.	В'янення старого злочинного світу через фізичне знищення потойбічних сил, що панували раніше.
Кількість основних персонажів	11	4
Антагоніст	Деспотичний правитель-узурпатор	Потойбічна сила
Протагоніст	Відважний мандрівний молодий правитель, позбавлений спадщини та трону; долає труднощі долі	Звичайна пересічна людина; долає труднощі долі
Жертва	Протагоніст; покірливі жінки — родина злодія.	Протагоніст; родина злодія
Засоби створення атмосфери	Гігантський шолом, що впав з неба, гігантський лицарський обладунок, марновірні слуги, картини, що оживають, гра світла й темряви, привид, старовинне пророцтво, родинна таємниця, родинне прокляття	Шерехи, шуми, вітер в домі, видіння у запамороченні, вимушена самотність, привид, родинна таємниця, родинне прокляття
Інтер'єр	Приховані проходи в замку, підземелля, каплиця, склеп, темниці, в кінці — повне руйнування замку	Бібліотека, скриті проходи в домі, зачинені двері, цвинтар поряд із домом, склеп, льох, спустошені кімнати, в кінці — будівля стає світлою та радісною
Побічний жанр	Пригодницький роман	Детектив
Фінал	Справедливість торжествує	Справедливість торжествує

Висновки. Залучення до аналізу низки інших романів різного часу написання і зіставлення їх між собою уможливило наступні висновки. Як показують результати нашого аналізу, жанротворча категорія готичного роману не змінює своєї сутності, але засоби створення жакливого із часом змінюються, урізноманітнюючись та стаючи ближчими до сучасного читача. Саме тому для сучасних готичних романів ми пропонуємо термін «*novel*», а для творів часів «класичної» готики — термін «*romance*». Об'єм жанру готичного роману значно зменшується в процесі свого розвитку, залишаючи сучасним авторам простір для творчих експериментів. Спільними для романів як давнього, так і теперішнього часу написання є незвичайний хронотоп, перемога над потойбічними силами, близькість до смерті та потойбічного світу та щасливий фінал. Таким чином, можна зробити висновок, що готика, попри зовнішню жакливість, містить у собі гуманістичне начало. Це допомагає читачеві повірити в себе та відчутти гармонію світу.

Література

1. Атарова К. Н. Анна Рэдклифф и её время // Рэдклифф А. Роман в лесу. — М. : Ладомир, 1999. — С. 5–12.
2. Калачева С. В. Деталь художественная // Краткий словарь литературоведческих терминов. — М. : Сов. энциклопедия, 1978. — С. 180.
3. Поспелов Г. Н. Теория литературы : учебник для студентов филологических специальностей университетов. — М. : Высш. шк., 1978. — 351 с.
4. Соловьёва Н. А. У истоков английского романтизма. — М. : Изд-во МГУ, 1988. — 232 с.
5. Чернец Л. В. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). — М. : Изд-во МГУ, 1982. — 274 с.
6. Введение в литературоведение : учебник для бакалавров / ред. Л. М. Крупчанов. — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Юрайт, 2015. — 479 с.
7. *The Oxford Companion to English Literature*. — 6th ed., revised / ed. by M. Drabble. — Oxford : OUP, 2006. — 1172 p.
8. Coates D. *The Haunting of Gillespie House*. — Edinburgh : Black Owl Books, 2015. — 60 p.
9. Walpole H. *The Castle of Otranto*. — London : Tho. Lownds in Fleet-Street, 1765. — 239 p.

References

1. Atarova, K. N. (1999), *Anne Radcliffe and Her Time [Anna Redkliff i jejo vremena]*, Lodomir, Moscow, pp. 5–12.
2. Kalacheva, S. V. (1978), «Artistic Detail», *A Concise Dictionary of Literary Terms [«Detal' khudozhestvennaja», Kраткий словарь литературоведческих терминов]*, Soviet Encyclopedia, p. 180.

3. Pospelov, G. N., (1978), *Literature Theory: a Manual for Philology Students* [Teorija literatury : uchebnik dlja studentov filologicheskikh special'nostej universitetov], High School Publishers, Moscow, 351 p.
4. Solov'eva, N. A. (1988), *At the Beginning of the English Romanticism* [U istokov anglijskogo romantizma], Moscow State University Publishers, Moscow, 232 p.
5. Chernec, L. V. (1982), *Literary Genres (problems of typology and poetics)* [Literaturnye zhanry (problemy tipologii i poetiki)], Moscow State University Publishers, Moscow, 274 p.
6. *Literary Studies for Beginners : Manual for Bachelors*, 3d ed. (2015) [Vvedenie v literaturovedenie : uchebnik dlja bakalavrov], ed. by Krupchanov, L. M., Jurajt Publishers, Moscow, 479 p.
7. *The Oxford Companion to English Literature: Revised (Oxford Companions)*, 6th ed. (2006), ed. by Margaret Drabble, Oxford University Press, Oxford, 1172 p.
8. Coates, D. (2015), *The Haunting of Gillespie House*, Black Owl Books, Edinburgh, 60 p.
9. Walpole, H. (1765), *The Castle of Otranto*, Tho. Lownds in Fleet-Street, London, 239 p.

ПОЖАРИЦКАЯ Елена Александровна,

кандидат филологических наук, доцент кафедры грамматики английского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; morpo@ukr.net; тел.: +38 050 9632062; ORCID ID: 0000-0003-4820-8129

ЕЖКОВА Алина Геннадиевна,

бакалавр кафедры грамматики английского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; тел.: +38 095 7078828; e-mail: yezhkova@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-4451-8579

ГОТИЧЕСКИЙ РОМАН КАК ВНЕВРЕМЕННАЯ ЖАНРОВАЯ КАТЕГОРИЯ

Аннотация. Цель данной работы — исследование литературно-художественной специфики англоязычного готического романа как вневременной жанровой категории. **Объектом** изучения является художественный текст англоязычного готического романа в процессе его развития, начиная со времени его зарождения, второй половины XVIII века, до наших дней. **Предметом** изучения выступают литературно-художественные особенности жанра такого романа в английской литературе. **Результатом** проведенного исследования стало выявление специфических признаков, присущих англоязычным готическим романам. Для обозначения готического романа в английском литературоведении используют термины «romance» и «Gothic novel». Первый термин связан со средневековым рыцарским романом, построенным на сказочно-фантастических приключениях идеальных героев. Второй указывает на более современную романную природу этого жанра и художественные особенности произведения. Роман Х. Уолпола «The Castle of Otranto» и Д. Коутс «The Haunting of Gillespie House», написанные в XVIII в. и XXI в. соответственно, несмотря на почти три столетия, разделяющие их, имеют много общих сюжетно-композиционных особенностей: средств создания образов, атмосферы действия, описания внутреннего и внешнего пространства, сюжетных ходов. Общими для средневековых и современных романов является необычный хронотоп, победа главных героев над потусторонними силами, близость персонажей к смерти и потустороннему миру и счастливый финал. Таким образом, готика, несмотря на внешний ужас, включает в себя гуманистическое начало, помогает читателю поверить в себя и почувствовать гармонию мира.

Ключевые слова: роман, английский язык и литература, готика, жанр.

Olena O. POZHARYTSKA,

PhD (Candidate of Philological Sciences), Associate Professor, Chair of English Grammar, Odessa I. I. Mechnikov National University; 2 Dvoryanska St., Odessa, Ukraine 65082; tel.: +38 050 9632062; e-mail: morpo@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-4820-8129

Alina G. YEZHKOVA,

Bachelor of the Chair of English Grammar, Odessa I. I. Mechnikov National University; 2 Dvoryanska St., Odessa, Ukraine 65082; tel.: +38 (095) 7078828; e-mail: yezhkova@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-4451-8579

GOTHIC NOVEL AS A TIMELESS GENRE CATEGORY

Summary. The *purpose* of this research is to study the artistic and compositional peculiarities of the English Gothic novel as a genre category. The *object* of the study is the English artistic novel in its development, from the time of its origin (second half of the XVIII century) to the present day. The artistic features of the Gothic novel genre in the English literature make the *subject*. As a *result* of the study, specific features of English Gothic novels have been revealed and described using the novels by H. Walpole («The Castle of Otranto») and D. Coates («The Haunting of Gillespie House»). The term «romance» is used to refer to the genuine Gothic novel in theoretical works on literature since «romance» is associated with the medieval fantasy novel. We have found out that romances by H. Walpole «The Castle of Otranto» and D. Coates «The Haunting of Gillespie House», written in the XVIII century and XXI century respectively, have many common features, including the means of creating images, atmosphere, description of the interior and exterior and their plot lines. The novels of the classical and modern epoch share an unusual chronotope, victory over the evil forces, proximity to death and the other world, and a happy ending. Thus, Gothic literature, despite the strong impression of horror, manifests humanism, which helps readers believe in themselves and feel the harmony of the world.

Key words: novel, the English language and literature, gothic, genre.

Статтю отримано 4.04.2018 р.